

**2022-2030 M. TELŠIŲ REGIONO PLĖTROS PLANO
PAŽANGOS PRIEMONĖS NR. LT028-03-02-06
„APLINKOS TARŠOS MAŽINIMAS“
PAGRINDIMO APRAŠAS**

2024-03-14 Nr. PA– 4
Pakeista 2024-06-26 Nr. PA–7
Pakeista 2024-08-20 Nr. PA–16
Pakeista 2025-03-31 Nr. PA–5

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

Regiono plėtros uždavinys (-iai)	3.2. uždavinys - sumažinti aplinkos taršą, LT028-03-02.
---	---

**II SKYRIUS
SITUACIJOS ANALIZĖ IR SIEKIAMAS POKYTIS**

2022 – 2030 m. Telšių regiono plėtros plane numatyta 3 regiono plėtros problema - reikšmingas taršos poveikis aplinkai. Nustatyta, kad pagrindinės problemos giluminė priežastis yra nepakankamos taršos mažinimo priemonės.

Regioninės pažangos priemonės Nr. 02-001-06-10-01(RE) „Skatinti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą“ finansuojamomis veiklomis planuojama spręsti 2022 – 2030 m. Telšių regiono plėtros plane įvardintą regiono plėtros problemą 3. „Reikšmingas taršos poveikis aplinkai“ ir jos giluminę priežastį 3.2 „Nepakankamos taršos mažinimo priemonės“.

Sprendžiamos problemos tikslinė grupė – Telšių regiono gyventojai. Remiantis Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis 2021 m. paslaugas gavo 133 958 gyventojai, o tai sudarė 99,62 proc. nuo visų Telšių regiono gyventojų skaičiaus. Pažymėtina, kad atliekų tvarkymo paslaugas 100 proc. užtikrinamos Telšių regione veikiantiems ūkio subjektams.¹

2022 – 2030 m. Telšių regiono plėtros plano (toliau – Plane) Telšių regiono esamos situacijos analizės V dalyje „Aplinkosauga“ aprašyta atliekų surinkimo esama situacija, pateikiami statistiniai rodikliai.

2023 m. balandžio 4 d. Telšių regiono plėtros taryba sprendimu Nr. K/S-6 patvirtino Telšių regiono atliekų tvarkymo planą 2021-2027 m. (toliau – Telšių RATP). Plano tikslas – suderinti Telšių komunalinių atliekų tvarkymo regiono (toliau – Telšių regionas) savivaldybių veiksmus, organizuojant komunalinių atliekų tvarkymo sistemas ir vykdyti savivaldybėms bendrą atliekų naudojimo/ šalinimo sistemą.

Vertinant savivaldybes atskirai 2019 – 2021 metų laikotarpiu, matoma ta pati tendencija – surenkamas vis mažesnis kiekis komunalinių atliekų. Mažeikių r., Plungės r., Rietavo, Telšių r. atitinkamai surinkta po 5 proc., 7 proc., 13 ir 5 proc.² Aplinkos apsaugos duomenimis 2021 m. paruoštų pakartotinai naudoti ir perdirbtų komunalinių atliekų dalis 2021 m. Telšių regione siekia 52,35 proc., šalies vidurkis – 45,32 proc.

¹ Apibendrinta informacija apie komunalinių atliekų tvarkymo sistemas Lietuvos savivaldybėse 2021 metais. Prieiga per internetą: [Informacija apie komunalinių atliekų tvarkymo sistemas Lietuvos savivaldybėse - Aplinkos apsaugos agentūra \(lrv.lt\)](http://informacija apie komunalinių atliekų tvarkymo sistemas Lietuvos savivaldybėse - Aplinkos apsaugos agentūra (lrv.lt)). Žiūrėta 2024-01-29.

² Telšių RATP

Šiuo metu Telšių regione nėra įdiegtas atskiras maisto / virtuvės atliekų rūšiuojamasis surinkimas. Didžioji dalis maisto / virtuvės atliekų yra surenkamos kartu su kitomis mišriomis komunalinėmis atliekomis ir yra tvarkomos mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiuose. Atskiras maisto atliekų surinkimas regione planuojamas nuo 2024 m.

Pagal pateiktą Telšių regiono atliekų tvarkymo centro (toliau – TRATC) informaciją Telšių regione poreikis yra 18 DGASA. Šiuo metu Telšių regione yra 6 veikiančios DGASA, planuojama įrengti 3 DGASA. Remiantis Telšių RATP numatyta 3.1.1 priemonės „Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą, finansuoti jose vykdomas paruošimo pakartotinai naudoti veiklas“ aprašymu, numatyta įrengti tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietas (stoteles) esamose ir naujai įrengiamose DGASA. Atsižvelgiant į planuojamas pažangos priemonės veiklas, numatomos investicijos į aikštelių ir pastatų įrengimui atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, surinkimui Jėrubaičių k., Plungės r. sav. ir Gaudikaičių k., Telšių r. sav. Pagal Telšių RATP 2.2.2 priemonę „Nebenaudojamų daiktų pritaikymo pakartotiniam naudojimui centro įrengimas Mažeikiuose“ planuojamos investicijos į DGASA Algirdo g.57A, Mažeikų mieste, su atliekų skirtų pakartotinai panaudoti pastatu. Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plano (toliau – VAPTP) 261.7.5. papunktyje numatomą užduotį planuojama įvykdyti 50 proc. bei tęsti didelių gabaritų atliekų surinkimą taikant apvažiavimo būdą.

Telšių regione eksploatuojamos šešios didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės (toliau – DGASA), kuriose iš gyventojų priimamos įvairios atliekos: statybinės, elektronikos, plastiko, popieriaus, stiklo, padangų ir buityje susidaranti pavojaingos atliekos. Šios atliekos iš gyventojų yra priimamos nemokamai. Aikštelės ir jų pajėgimai pateikiami 1 lentelėje.³ Gyventojai atliekas gali atiduoti ir apvažiavimo būdu vežėjui. Didelių gabaritų atliekos iš Telšių regiono gyventojų yra surenkamos du kartus per metus, pagal iš anksto paskelbtą atliekų surinkimo grafiką. 2018 – 2021 m. regione buvo įvairiai plečiamos galimybės gyventojams atiduoti didelių gabaritų atliekas, įskaitant padangas, Elektros ir elektroninės įrangos (toliau – EEĮ) atliekas, statybines ir pavojaingas atliekas. Nuo 2018 m. mažinamas rinkliavos metinės vietinės rinkliavos mokestis už komunalinių atliekų tvarkymą, pristatčius pilnos komplektacijos elektronikos atliekas į aikšteles, o 2021 m. aikštelėse buvo neribojamas atvežamų padangų kiekis.

1 lentelė. DGASA surinktų atliekų kiekis, 2018-2021 m., t.

Atliekos	2018	2019	2020	2021
Didžiosios atliekos	784	785	886	743
EEĮ atliekos	107	122	162	177
Padangų atliekos	384	353	227	465
Mišrios statybinės atliekos	900	1 317	1 117	949
Pavojaingos atliekos	4	5	6	13
Antrinės žaliavos	81	107	71	204
Iš viso	2 260	2 689	2 469	2 551

Telšių regione iš dalies bus prisidėta prie savivaldybėms VAPTP 261.1 punkte nustatytos užduoties įgyvendinimo. Pagal pateiktą Telšių regiono atliekų tvarkymo centro atstovų informaciją 2 lentelėje pateikiama maisto (virtuvės) ir kitų rūšiuojamųjų surinkimo būdu surenkamų atliekų susidarymo prognozės pamečiui iki 2030 m. Pagrindinės priežastys lemiančios tokias prognozes yra biologinių atliekų kompostavimas privačiose valdose ir kaimo vietovėse bei maži pakuočių perdirbimo pajėgumai Lietuvoje.

³ Telšių RATP

2 lentelė. Telšių regione atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekio dalis nuo susidariusio komunalinio atliekų kiekio (esama situacija ir numatoma prognozė), proc., pagal metus⁴

Metai	Susidariusių komunalinio atliekų kiekis Telšių regione, tonos	Sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis Telšių regione, tonos	Sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis, procentai
2022	44 913	10 217	22,748
2023	44 688	10 876	24,337
2024	44 062	11 136	25,273
2025	43 359	11 286	26,029
2026	42 643	11 393	26,719
2027	41 960	11 502	28,012
2028	41 960	12 720	30,316
2029	41 960	13 922	33,172
2030	41 960	15 995	38,119

Telšių RATP Komunalinių atliekų prevencijos ir tvarkymo SSGG analizėje numatytos Telšių regiono atliekų tvarkymo sistemos silpnybės: regione nėra įrengti daiktų mainų, pakartotinio naudojimo atidavimo-priėmimo punktai; ribotos žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės ir per maži kompostavimo pajėgumai regione; vėluojama įgyvendinti atskirą maisto ir virtuvės atliekų surinkimą.

Atsižvelgiant į savivaldybių poreikį, regione planuojama investuoti į:

- Konteinerių aikštelių įrengimą ir (arba) rekonstrukciją (išplėtimą) komunalinėms biologinėms, tekstilės, pavojingosioms atliekoms surinkti ir šių atliekų surinkimo priemonių (įskaitant maisto (virtuvės) atliekoms surinkti skirtus konteinerius, virtuvinius kibirėlius, maistinio aliejaus talpas, tekstilės, pavojingųjų atliekų surinkimo konteinerius) įsigijimą;

- Komunalinių biologinių, tekstilės, pavojingųjų atliekų surinkimo priemonių (įskaitant maisto (virtuvės) atliekoms surinkti skirtus konteinerius, virtuvinius kibirėlius, maistinio aliejaus talpas, tekstilės atliekų surinkimo konteinerius, pavojingųjų atliekų surinkimo konteinerius ir dėžes-kibirėlius) įsigijimą individualioms valdoms;

- Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių atnaujinimą komunalinių biologinių, tekstilės, pavojingųjų atliekų surinkimo priemonėmis;

- Atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, surinkimo infrastruktūros sukūrimą / atnaujinimą;

- Visuomenės, regiono ir (ar) savivaldybės gyventojų informavimą skatinant rūšiuojamąjį atliekų surinkimą.

Pažangos priemonės įgyvendinimas prisidės prie Regionų plėtros programoje⁵ nustatytų poveikio rodiklių siekimo „Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis“ ir „Paruoštų pakartotinai naudoti ir perdirbtų komunalinių atliekų dalis“. Remiantis Telšių regiono atliekų tvarkymo centro (toliau – TRATC) pateiktais duomenimis ir Telšių RATP įgyvendinimo siektinomis reikšmėmis, planuojama,

⁴ TRATC informacija

⁵ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 713 „Dėl 2022–2030 metų Regionų plėtros programos patvirtinimo“

kad sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų procentinė dalis mažės, paruoštų pakartotinai naudoti ir perdirbtų komunalinių atliekų procentinė dalis didės (žr. 3 lentelė).

3 lentelė. Poveikio rodiklių reikšmės.

	TRATC informacija				Telšių RATP įgyvendinimo siektinos reikšmės			
	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.
Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis, proc.	5	2	13	2	4	4	3	3
Paruoštų pakartotinai naudoti ir perdirbtų komunalinių atliekų dalis, proc.	33	35	41	41	62	64	65	66

Žaliosios infrastruktūros plėtra urbanizuotoje aplinkoje.

Regioninės pažangos priemonės 02-001-06-08-02 (RE) „Plėtoti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje“ finansuojamomis veiklomis planuojama spręsti 2022 – 2030 m. Telšių regiono plėtros plane įvardintą regiono plėtros problemą „3. Reikšmingas taršos poveikis aplinkai“ ir jos giluminę priežastį „3.2 Nepakankamos taršos mažinimo priemonės“.

Žaliosios infrastruktūros situacija regione yra išanalizuota plačiau 2022 – 2030 m. Telšių regiono plėtros plano I skyriaus „Regiono plėtros plano teritorinė aprėptis ir regiono esamos situacijos analizė“ dalyje „V. Aplinkosauga“ (toliau – Plano aprašomoji dalis) žaliosios infrastruktūros aprašyme, kur detalizuojama pažangos priemonės poreikį pagrindžianti informacija.

Pažangos priemonės veiklas plėtojant žaliąją infrastruktūrą planuoja vykdyti Mažeikių rajono savivaldybė Mažeikių mieste.

Atsižvelgiant į Plano aprašomojoje dalyje pateiktą duomenų analizę, galime apibendrinti, kad Mažeikiai yra pramonės miestas, kuriame statiniais užstatyta miesto žemės dalis yra didžiausia regione ir ženkliai viršija šalies vidurkį, atskirųjų želdynų ploto vienam gyventojui mieste yra mažiau nei pusė reglamentuotos normos, miesto gyventojų tankumas yra ne tik didžiausias regione, bet ir viršija didmiesčių gyventojų tankumą, mieste vyrauja nelaidžios dangos ir žaliosios infrastruktūros ir nepralaidžių dangų plotų santykis neatitinka optimalaus Lietuvos teritorijos žemės naudmenų plotų santykio.

Įvertinant esamą situaciją, žaliosios infrastruktūros plėtros poreikis Telšių ir Plungės rajono savivaldybėse taip pat yra. Telšių rajono savivaldybė žalinimo veiklas numato įgyvendindama Tvarios Telšių miesto plėtros strategiją⁶, kurios projekte miesto žaliosios infrastruktūros plėtrai numatytos virš 5 mln. Eur ES lėšų siekiančios investicijos. Plungės rajono savivaldybė Plungės miesto žaliosios infrastruktūros plėtrą vykdys atsižvelgdama į prioritetus ir finansines galimybes. Rietavo mieste žaliosios infrastruktūros plėtra nėra planuojama, Rietavo duomenys yra geriausi tarp regiono miestų.

Su sprendžiama problema ir jos gilumine priežastimi tiesiogiai yra susiję gyventojai, gyvenantys urbanizuotoje Mažeikių miesto teritorijoje, kurioje gyventojų tankis yra 1500 gyventojų/km² arba didesnis ir kurių gamtinių ir antropogeninių plotų santykis yra mažesnis nei 1,5.

Sprendžiamos problemos tikslinė grupė – Mažeikių miesto gyventojai, aplinkos apsaugos institucijos, savivaldybių administracijos.

Sprendžiama problema padarys poveikį Mažeikių miesto urbanizuotų teritorijų gyventojų poreikiui turėti palankesnę gyvenamąją aplinką: pakankamą viešų žaliųjų erdvių, želdynų ir kitos žaliosios infrastruktūros elementų, rekreacijos zonų, oro taršos mažinimo elementų kiekį mieste, gyventi aplinkoje su palankiu nepralaidžių dangų ir žaliosios infrastruktūros plotų santykiu. Poveikį pajus ir visi Mažeikių miesto gyventojai, nes oro ir visos aplinkos kokybė neturi sienų, o apželdintos miesto erdvės

⁶ Strategijos projektas yra derinimo etape, planuojama patvirtinti 2024 m. gegužės 30 d.

ar atnaujinta esama žilioji infrastruktūra mieste pagerins gyvenamąją aplinką, suteiks naujų galimybių. Tiesioginę naudą gaus 30 415 miesto gyventojų, gyvenančių 2 km atstumu nuo žalinimo plano teritorijos ploto, kuriame įrengta nauja ar patobulinta žilioji infrastruktūra)

Savivaldybių administracijų, aplinkos apsaugos institucijų poreikiai gerinti miesto gyvenamąją aplinką ir rūpintis taršos suvaldymu bus atliepti ES struktūrinių fondų paramos lėšomis finansuojama galimybe parengti miestų žalinimo planus ir juos įgyvendinti vykdant žalinimo planuose ir (ar) žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapiuose numatytas priemones, įskaitant papildomas veiklas (kadastriniai matavimai, įrašymas į Nekilnojamojo turto kadastrą ir registrą, inventorizavimas, ekspertizė, kt.).

Pažangos priemonės veiklomis siekiama pagerinti gyvenamosios aplinkos kokybę Mažeikių mieste, mažinti aplinkos užterštumą, palaikyti teritorijos ekologinį stabilumą ir atsparumą, padidinti biologinę įvairovę. Miesto želdynai prisidės prie oro taršos suvaldymo, padės reguliuoti vietovės mikroklimatą, atliks gynybinę funkciją, sulaikydami kietųjų dalelių ir kitų oro teršalų sklaidimą aplinkoje, sumažins potvynių ir karščio bangų riziką. Miestas taps patrauklesniu gyventojams.

Europos Komisijos komunikate dėl žaliosios infrastruktūros⁷ žilioji infrastruktūra apibūdinama kaip priemonė, kuri padeda užtikrinti ekologinę, ekonominę ir socialinę naudą pasinaudojant gamtoje esančiomis priemonėmis, taip pat padeda suprasti privalumus, kuriuos žmonių visuomenei teikia gamta, ir sutelkti investicijas, kuriomis tokia nauda palaikoma ir sustiprinama. Kitaip tariant, tai natūralių, pusiau natūralių ir žaliųjų erdvių tinklas, teikiantis ekosistemos funkcijas, kuriomis grindžiama žmonių gerovė ir gyvenimo kokybė.

Tikslinės grupės ir jų poreikiai gyventi švarioje, sveikatai palankioje gyvenamojoje aplinkoje ir ją kurti, išsaugoti teritorijų ekologinį veiksmingumą išliks aktualūs tiek priemonės įgyvendinimo metu, tiek 5 metus po pažangos priemonės įgyvendinimo pabaigos.

Išanalizavus Mažeikių miesto teritoriją interaktyviajame žemėlapyje <https://vrm.maps.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?webmap=ca5b3fe51db54336bda82a3f8ec6e4de> matome, kad Mažeikių miesto plotas, kuriame gyventojų tankis yra 1500 gyventojų/km² arba didesnis ir kurių gamtinių ir antropogeninių plotų santykis yra mažesnis nei 1,5, sudaro 4 km². Gamtinių ir antropogeninių plotų santykio vidurkis šioje teritorijoje yra 0,44.

Be šios teritorijos, veiklos galės būti vykdomos ir 20–tyje proc. mažesnio nei 1500 gyventojų/km² tankumo teritorijoje, kurios gamtinių ir antropogeninių plotų santykis yra mažesnis nei 1,5. Mažeikių mieste tokios teritorijos yra 3 km². Vadovaujantis regioninės pažangos priemonės finansavimo Gairių⁸ nuostatomis, Mažeikių miesto atveju tai gali sudaryti apie 1 km² ir planuojama 1 km² dydžio plotą įtraukti į tvarkomą teritoriją (iš viso 5 km²).

Planuojama įgyvendinti finansuojamas veiklas pagal regioninės pažangos priemonės Nr. 02-001-06-08-02 (RE) „Plėtoti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje“ finansavimo gaires:

1. *Žalinimo planų ir (ar) žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapių parengimas.* Planuojama veikla atitinka Gairių reikalavimą „Žalinimo planai rengiami miestams, turintiems daugiau kaip 20 000 gyventojų“. Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2024 metų pradžioje Mažeikių mieste gyveno 36,3 tūkst. žmonių. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos 1994 m. liepos 7 d. Vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6 straipsnio 26 punktu bei Želdynų įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 3 punktu, planuojama parengti vertingų želdinių sąrašą bei jiems suteikti apsaugos statusą.

2. *Žalinimo planuose ir (ar) žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapiuose numatytų priemonių, susijusių su žaliosios infrastruktūros plėtra urbanizuotose teritorijose, įgyvendinimas.* Pagal Gairėse nurodytą reikalavimą, žemė, kurioje ketinama įgyvendinti projektą, priklauso valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise arba savivaldybė valstybinę žemę valdo patikėjimo arba panaudos teisėmis. Planuojama papildomai įtraukti veiklas, reikalingas žalinimo planuose ir (ar) žaliosios

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52013DC0249&from=LT>

⁸ Regioninės pažangos priemonės 02-001-06-08-02 (RE) „Plėtoti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje“ finansavimo gairės, patvirtintos Aplinkos ministro 2023 m. lapkričio 3 d. įsakymu Nr. D1-361 „Dėl regioninės pažangos priemonės Nr. 02-001-06-08-02 (RE) „Plėtoti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje“ finansavimo gairių patvirtinimo“.

infrastruktūros poreikio žemėlapiuose numatytoms priemonėms įgyvendinti (želdynų ir želdinių inventorizavimas, kt.). Mažeikių mieste. Mažeikių miesto želdynų ir želdinių inventorizacija atlikta 2018–2019 metais. Pagal 2007 m. birželio 28 d. Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo Nr. X-1241 (toliau – Želdynų įstatymas) 15 straipsnio 5 dalį, želdynų ir želdinių inventorizavimas atliekamas reguliariai, duomenys apie viešųjų atskirųjų ir priklausomųjų želdynų želdinius turi būti ne senesni kaip 5 metų, todėl tikslinga įsigyti želdinių ir želdynų inventorizacijos tikslinimo paslaugą (apie 1300 ha teritorijos plote).

Planuojama investuoti į viešosios gėrybės sukūrimą, viešųjų paslaugų gyventojams pagerinimą, investuojant į viešosios žaliosios infrastruktūros plėtrą Mažeikių mieste. Šiais veiksmais siekiama pagerinti gyvenamosios aplinkos kokybę, mažinti oro taršą ir triukšmingumą mieste, stiprinti gamtinio karkaso atsparumą antropogeniniam poveikiui, sumažinti neigiamą didelio transporto srauto poveikį, suformuoti stabilius apsauginius želdinius.

Įgyvendinus pažangos priemonės veiklas, bus prisidedama prie RPP nustatyto poveikio rodiklio „Nepralaidžių dangų ir žaliosios infrastruktūros plotų santykis 1 500 gyv./km² ir didesnio tankumo teritorijoje“ siekimo. Planuojama, kad 2029 m. Telšių regione šis santykis pagerės, lyginant su 2021 metais, nes žaliosios infrastruktūros plotas Mažeikių miesto urbanizuotose teritorijose padidės. Rodiklis „Nepralaidžių dangų ir žaliosios infrastruktūros plotų santykis 1500 gyv./km² ir didesnio tankumo teritorijoje“ sumažės, tiksliau įvertinti pokytį bus galima parengus Žalinimo planus ir (ar) žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapius.

Panašios veiklos Telšių regione buvo įgyvendintos anksčiau pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ priemonę Nr. 05.5.1-APVA-R-019-21 „Kraštovaizdžio apsauga“. Priemonei įgyvendinti iš viso investuota 1 455 058 Eur, iš jų 1 201 929 ES lėšų. Įgyvendinti šie kraštovaizdžio būklės gerinimo projektai: „Kraštovaizdžio tvarkymas ir būklės gerinimas Mažeikių rajone“, „Jūros upės kraštovaizdžio formavimas gamtinio karkaso teritorijoje Rietavo mieste“, „Bešeimininkių pastatų Vatušių kaime Rietavo seniūnijoje likvidavimas“, „Kraštovaizdžio planavimas, tvarkymas ir būklės gerinimas Plungės rajone“, „Kraštovaizdžio planavimo gerinimas, vizualinio estetinio potencialo didinimas ir ekologinės būklės gerinimas Telšių mieste ir rajone“.

Tačiau žaliosios infrastruktūros būklės rodikliai rodo, kad šiai sričiai reikalingos tęstinės investicijos.

III SKYRIUS

PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA

Pagal regioninės pažangos priemonės Nr. 02-001-06-10-01(RE) „Skatinti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą“ finansavimo gaires pažangos priemonė įgyvendinama Telšių regione – Mažeikių rajono, Plungės rajono, Rietavo ir Telšių rajono savivaldybėse.

Pagal regioninės pažangos priemonės Nr. 02-001-06-08-02 (RE) „Plėtoti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje“ finansavimo gaires pažangos priemonė įgyvendinama Mažeikių mieste (Mažeikių rajono savivaldybėje).

IV SKYRIUS

PAŽANGOS PRIEMONĖS VEIKLOS, PROJEKTŲ VYKDYTOJAI IR PARTNERIAI

Veikla „Atliekų rūšiavimo skatinimas“

Pažangos priemone bus įgyvendinama veikla – atliekų rūšiavimo skatinimas. Ši veikla prisidės prie Plane numatytos problemos giluminės priežasties „Nepakankamos taršos mažinimo priemonės“ sprendimo.

Galimi pareiškėjai, projektų vykdytojai ir partneriai:

- galimi pareiškėjai yra savivaldybių administracijos arba regioninis atliekų tvarkymo centras;
 - galimi partneriai yra savivaldybių administracijos arba regioninis atliekų tvarkymo centras.
- Apribojimai galimiems pareiškėjams, projektų vykdytojams ir partneriams nenustatomi.

Veikla „Žaliosios infrastruktūros plėtra urbanizuotoje aplinkoje“.

Pažangos priemone bus įgyvendinama veikla – Žaliosios infrastruktūros plėtra urbanizuotoje aplinkoje.

Atsižvelgiant į Telšių regiono plėtros plane nurodytas regiono plėtros problemas 3. „Reikšmingas taršos poveikis aplinkai“ ir giluminės šios problemos priežasties „Nepakankamos taršos mažinimo priemonės“ galimą sprendimo būdą vykdant žaliosios infrastruktūros plėtrą urbanizuotoje aplinkoje, Mažeikių rajono savivaldybė planuoja vykdyti Gairėse nurodytas finansuojamas veiklas: 1. Žalinimo planų ir (ar) žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapių parengimas, 2. Žalinimo planuose ir (ar) žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapiuose numatytų priemonių, susijusių su žaliosios infrastruktūros plėtra urbanizuotose teritorijose, įgyvendinimas.

Mažeikių rajono savivaldybė įgyvendins projektą „Žaliosios infrastruktūros plėtra Mažeikių miesto urbanizuotoje aplinkoje“.

Pažangos priemonės projektų galimi pareiškėjai, vykdytojai ir partneriai, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 str. 26 p., kuriame nustatyta savarankiškoji savivaldybės funkcija – kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių ir savivaldybės įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir apsauga, savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijose esančių želdynų ir želdinių apsauga, priežiūra ir tvarkymas, būklės stebėseną, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo organizavimas ir (ar) vykdymas, želdinių ir želdynų, neatsižvelgiant į žemės, kurioje jie yra, nuosavybės formą, inventorizavimas ir apskaita, atskirųjų želdynų žemės sklypų formavimo, šių sklypų kadastro duomenų nustatymo ir jų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą organizavimas – ir pažangos priemonės veiklas, remtinas pagal Gaires, yra savivaldybių administracijos. Todėl projekto pareiškėjas ir vykdytojas bus Mažeikių rajono savivaldybės administracija, partnerių nenumatyta.

V SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS PROJEKTŲ ATRANKA

Veikla „Atliekų rūšiavimo skatinimas“. Projektų atranka bus organizuojama planavimo būdu, kuris taikomas projektams, kuriais įgyvendinamos Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytos funkcijos ir veiklos, kurie priskirtini valstybės ar savivaldybių institucijoms ar įstaigoms ar jų kontroliuojamiems juridiniams asmenims ir kuriais tiesiogiai prisidedama prie pažangos priemonės įgyvendinimo ir joje numatytų rezultatų pasiekimo, vadovaujantis Strateginio valdymo metodikos 135.2 punkto nuostatomis. Siekiama, kad viešosios paslaugos būtų tolygiai pasiskirsčiusios Telšių regione. Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 31 punktu, savarankiška savivaldybių funkcija – komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas, antrinių žaliavų surinkimo ir perdirbimo organizavimas, sąvartynų įrengimas ir eksploatavimas.

Veikla „Žaliosios infrastruktūros plėtra urbanizuotoje aplinkoje“. Projektų atranka bus organizuojama planavimo būdu, kuris taikomas projektams, kuriais įgyvendinamos Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytos funkcijos ir veiklos, kurie priskirtini valstybės ar savivaldybių institucijoms ar įstaigoms ar jų kontroliuojamiems juridiniams asmenims ir kuriais tiesiogiai prisidedama prie pažangos priemonės įgyvendinimo ir joje numatytų rezultatų pasiekimo, vadovaujantis Strateginio valdymo metodikos 135.2 punkto nuostatomis.

Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 26 punktu nustatytos savarankiškosios savivaldybių funkcijos (kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių ir savivaldybės įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir apsauga, savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijose esančių želdynų ir želdinių apsauga, priežiūra ir tvarkymas, būklės stebėseną, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo organizavimas ir (ar)

vykdymas, želdinių ir želdynų, neatsižvelgiant į žemės, kurioje jie yra, nuosavybės formą, inventorizavimas ir apskaita, atskirųjų želdynų žemės sklypų formavimo, šių sklypų kadastro duomenų nustatymo ir jų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą organizavimas).

VI SKYRIUS

PAŽANGOS PRIEMONĖS PRISIDĖJIMAS PRIE HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ ĮGYVENDINIMO

Lentelė Nr. 1

Eil. Nr.	Horizontalieji principai (toliau – HP)	Informacija apie pažangos priemonės prisidėjimą prie HP
1.	Darnaus vystymosi	<i>Veikla „Atliekų rūšiavimo skatinimas“.</i> Įgyvendinant Pažangos priemonės veiklos „Atliekų rūšiavimo skatinimas“ projektus turi būti laikomasi Gairėse numatytų HP reikalavimų, įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principą. Įgyvendinant pažangos priemonės projektą regione ir vykdant numatytus darbus bus prisidedama prie Darnaus vystymosi horizontaliojo principo įgyvendinimo. Projektas atitiks Gairių 3 dalyje „Horizontaliųjų principų laikymosi reikalavimai“ nustatytus horizontaliųjų principų laikymosi reikalavimus. <i>Veikla „Žaliosios infrastruktūros plėtra urbanizuotoje aplinkoje“.</i> Įgyvendinant Pažangos priemonės veiklą „Žaliosios infrastruktūros plėtra urbanizuotoje aplinkoje“ planuojamuose projektuose nėra numatoma veiksmų, kurie turėtų neigiamą poveikį horizontaliojo darnaus vystymosi principo, įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principą, įgyvendinimui. Įgyvendinant pažangos priemonę bus prisidedama prie Jungtinių Tautų darnaus vystymosi vienuoliktojo tikslo – pasiekti, kad miestai ir gyvenvietės taptų įtraukūs, saugūs, atsparūs ir darnūs, siekiant sumažinti vienam gyventojui tenkanti neigiamą miestų poveikį aplinkai, suteikiant visuotinę galimybę naudotis saugiomis, įtraukiomis ir prieinamomis žaliosiomis viešomis erdvėmis, ir dvyliktojo tikslo – užtikrinti darnius vartojimo ir gamybos modelius siekiant darnaus gamtos išteklių valdymo ir veiksmingo jų naudojimo – įgyvendinimo.
2.	Inovatyvumo (kūrybingumo)	Projektuose negali būti numatyta veiksmų, kurie darytų neigiamą poveikį inovatyvumo principo įgyvendinimui.
3.	Lygių galimybių visiems	Projektuose nėra numatyta apribojimų, kurie turėtų neigiamą poveikį lygių galimybių ir nediskriminavimo dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, religijos, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, sveikatos būklės, negalios, seksualinės orientacijos, kalbos, etninės priklausomybės ar kitais pagrindais principo įgyvendinimui.

VII SKYRIUS IŠANKSTINĖS SĄLYGOS

Veikla „Atliekų rūšiavimo skatinimas“.

Pažangos priemonės veiklai „Atliekų rūšiavimo skatinimas“ nustatyta išankstinė sąlyga – veiklų atitiktis patvirtintiems regioniniams ir (ar) savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planams, parengtiems Valstybiniam atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planui įgyvendinti:

1. Mažeikių rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planas, patvirtintas 2023 m. lapkričio 30 d. Mažeikių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T1-352 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano patvirtinimo“;
2. Plungės rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planas, patvirtintas Plungės rajono savivaldybės tarybos 2023 m. spalio 26 d. sprendimu Nr. T1-279 „Dėl Plungės rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano patvirtinimo“;
3. Rietavo savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planas, patvirtintas Rietavo savivaldybės tarybos 2023 m. spalio 19 d. sprendimu Nr. T1-92 „Dėl Rietavo savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano patvirtinimo“;
4. Telšių rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planas, patvirtintas Telšių rajono savivaldybės tarybos 2023 m. spalio 26 d. sprendimu Nr. T1-307 „Dėl Telšių rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano patvirtinimo“;
5. Telšių regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planas, patvirtintas 2023 m. balandžio 4 d. Telšių regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. K/S-6 „Dėl Telšių regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. plano patvirtinimo“.

Veikla „Žaliosios infrastruktūros plėtra urbanizuotoje aplinkoje“.

Vadovaujantis regioninės pažangos priemonės 02-001-06-08-02 (RE) „Plėtoti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje“ finansavimo gairėmis, pažangos priemonės veiklai „Žaliosios infrastruktūros plėtra urbanizuotoje aplinkoje“ įgyvendinti numatytos dvi išankstinės sąlygos:

1. Miestams, turintiems daugiau kaip 20 000 gyventojų, parengti ir patvirtinti žalinimo planai pagal aplinkos ministro patvirtintą metodiką žalinimo planams rengti. Kitoms urbanizuotoms vietovėms parengti ir patvirtinti žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapiai pagal aplinkos ministro patvirtintą metodiką žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapiams sudaryti.
2. Projektai įgyvendinami urbanizuotose teritorijose, kurių gyventojų tankis yra 1500 gyventojų/km² arba didesnis ir kurių gamtinių ir antropogeninių plotų santykis yra mažesnis nei 1,5 (t. y. neatitinka optimalaus Lietuvos teritorijos žemės naudmenų plotų santykio, kurį sudaro 60 proc. natūralios naudmenos ir 40 proc. intensyvaus naudojimo antropogeninės naudmenos) taip, kaip numatyta žalinimo planuose ar žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapiuose. Į mažesnio nei 1500/km² gyventojų tankumo teritoriją gali patekti ne daugiau kaip 20 proc. tvarkomos teritorijos.

Išankstinių sąlygų įgyvendinimą įrodantys dokumentai t.y. išankstinių sąlygų reikalavimus atitinkančioms teritorijoms parengti ir patvirtinti žalinimo planai arba žaliosios infrastruktūros poreikio žemėlapiai, atitinkantys 2.8.1–2.8.3 papunkčiuose nurodytus reikalavimus, Administruojančiajai institucijai turi būti pateikti su projektų įgyvendinimo planu (PIP).

VIII SKYRIUS
PAŽANGOS PRIEMONĖS STEBĖSENOS RODIKLIAI

Lentelė Nr. 2

Pažangos priemonės veiklų produkto rodikliai							
Veiklos pavadinimas	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siekimos rodiklio reikšmės		Siekimos rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (2024)	Galutinė reikšmė (2028)	
1	2	3			6	7	8
Atliekų rūšiavimo skatinimas	RCO107 P.B.2.0107	Investicijos į rūšiuojamojo atliekų surinkimo įrenginius, Eurai	4188919	3481539	0	3738002,29 (2028)	Reikšmė apskaičiuota remiantis numatomo įgyvendinti pateikto projekto informacija. Planuojama įsigyti ir įrengti kontenerius maistui rūšiuoti, įsigyti aliejaus talpas, kibiriukus maisto rūšiavimui, maisto surinkimo kontenerius, aliejaus, tekstilės ir kt. kontenerius. Planuojamos investicijos į 8 arų aikštelę su 240 m ² pastato įrengimu, atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, surinkimui, adresu: Plungės r. sav., Jėrubaičių k., Jėrubaičių sąvartynas; 12 arų aikštelę su 96 m ² pastatu pakartotinio panaudojimo atliekomis tvarkyti su aikštele, adresu: Telšių r. sav. Gaudikaičių k.; 100 arų ploto didelių gabaritų aikštelę Mažeikų mieste, Algirdo g.57A, su 831m ²

							atliekų skirtų pakartotinai panaudoti pastatu.
	P.S.2.1015	Įgyvendintos viešinio kampanijos atliekų prevencijos ir tvarkymo temomis, skaičius			0	1 (2028)	Reikšmė apskaičiuota remiantis numatomo įgyvendinti pateikto projekto informacija. Planuojama įsigyti viešinio kampaniją visam Telšių regionui. Planuojamos priemonės: renginiai, diskusijos, seminarai, reklaminiai suvenyrai, lankstinukai.
<i>Žaliosios infrastruktūros plėtra urbanizuotose aplinkose</i>	P.B.2.0036	Žalioji infrastruktūra, kuriai suteikta parama kitais nei prisitaikymo prie klimato kaitos tikslais, hektarai	2425148	2061375	0 (2024)	5 (2029)	Reikšmė nurodyta remiantis projekto pasiūlymo įtraukti projektą į regiono plėtros planą informacija.
			6614067	5542914			

Lentelė Nr. 3

Pažangos priemonės rezultato rodikliai							
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Pradinė rodiklio reikšmė (2024)	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siekimos rodiklio reikšmės		Siekimos rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (2024)	Galutinė reikšmė (2029)	

1	2	3			6	7	8
RCR103 R.B.2.2103	Surinktos atskirai išrūšiuotos atliekos, tonos per metus	0	4188919	3481539	0	4763 (2029)	Reikšmė apskaičiuota remiantis numatomo įgyvendinti pateikto projekto informacija. Planuojama įsigyti ir įrengti konteinerius maistui rūšiuoti, įsigyti aliejaus talpas, kibiriukus maisto rūšiavimui, maisto surinkimo konteinerius, aliejaus, tekstilės, ir kt. konteinerius. Planuojamos investicijos į 8 arų aikštelę su 240 m ² pastatu įrengimą, atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, surinkimui, adresu: Plungės r. sav., Jėrubaičių k., Jėrubaičių sąvartynas; 12 arų aikštelę su pastatu 96 m ² pakartotinio panaudojimo atliekoms tvarkyti su aikštele, adresu: Telšių r. sav. Gaudikaičių k.; 100 arų ploto didelių gabaritų aikštelę Mažeikų mieste, Algirdo g.57A, su 831m ² atliekų skirtų pakartotinai panaudoti pastatu.
R.B.2.2095	Gyventojai, galintys naudotis nauja ar patobulinta žaliaja infrastruktūra, asmenys	0	2425148	2061375	0	30415 (2029)	Reikšmė nurodyta remiantis projekto pasiūlymo įtraukti projektą į regiono plėtros planą informacija.
			6614067	5542914			

Regiono plėtros tarybos administracijos
direktorius

Julijana Gnadi

(parašas)

(vardas ir pavardė)